

**Wrocławskie Studia
Erazmiańskie**

**Studia Erasmiana
Wratislaviensia**

KOBIETA W PRAWIE I POLITYCE WOMEN IN POLITICS AND LAW

IX

Redakcja:

Mirosław Sadowski

Aleksandra Spychalska

Katarzyna Sadowa

KOBIETA W PRAWIE I POLITYCE

WOMEN IN POLITICS AND LAW

REDAKTOR NACZELNY / EDITOR-IN-CHIEF

Prof. nadzw. UWŕ dr hab. Mirosław Sadowski

RADA NAUKOWA / PROGRAMME BOARD

Prof. dr hab. Andrzej Antoszewski (Wrocław)

Prof. nadzw. UMCS dr hab. Arkadiusz Bereza (Lublin)

Prof. dr Christopher J. Berry (Glasgow)

Dr Giovanni Bianco (Bari)

Prof. dr hab. Krystyna Chojnicka (Kraków)

Prof. dr hab. Lech Dubel (Lublin)

Prof. dr hab. Bogusław Fiedor (Wrocław)

Prof. nadzw. UWŕ dr hab. Włodzimierz Gromski (Wrocław)

Prof. dr Knud Haakonssen (Boston, Uppsala, Sussex)

Prof. dr Shinsuke Hosoda (Kyoto)

Prof. dr hab. Witold Kwaśnicki (Wrocław)

Prof. dr hab. Marek Maciejewski (Wrocław)

Dr Rafał Mańko (University of Amsterdam)

Prof. Andreas Philippopoulos-Mihalopoulos (University of Westminster)

Prof. dr dr h.c. Richard Pipes (Cambridge, Massachusetts)

Prof. Janis Pleps (University of Latvia)

Hon.-Prof. Dr. Dr. h.c. mult. Hans-Gert Pöttering, MdEP (Niemcy)

Prof. nadzw. UWŕ dr hab. Mirosław Sadowski (Wrocław)

Prof. dr dr h.c. Quentin Skinner (London)

Dr Maria Sobolewska (Manchester)

Dr hab. Monika Urbaniak (Poznań)

WROCLAWSKIE STUDIA ERAZMIANSKIE
STUDIA ERASMIANA WRATISLAVIENSIA

Zeszyt IX

KOBIETA
W PRAWIE I POLITYCE
WOMEN
IN POLITICS AND LAW

Redaktor Naczelny:

Mirosław Sadowski

I Zastępca Redaktora Naczelnego:

Aleksandra Spsychalska

II Zastępca Redaktora Naczelnego i Sekretarz Redakcji:

Katarzyna Sadowa

Wrocław 2015

Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego

Lista stałych recenzentów / Permanently-appointed reviewers:

Dr Radosław Antonów, UWŕ

Prof. dr hab. Włodzimierz Bernacki, UJ

Prof. dr Laura Carballo Piñeiro, Hiszpania

Prof. nadzw. UŁ dr hab. Maciej Chmieliński, UŁ

Prof. nadzw. UJ dr hab. Anna Citkowska-Kimla, UJ

Prof. nadzw. UJ dr hab. Piotr Kimla, UJ

Prof. William Koprowski, Ph.D., J.D., USA

Prof. nadzw. UR dr hab. Artur Łuszczynski, UR

Prof. nadzw. UG dr hab. Anna Machnikowska, UG

Prof. dr hab. Elwira Marszałkowska-Krześ, UWŕ

Prof. nadzw. UMCS dr hab. Sławomir Patyra

Prof. Pavelas Ravluševičius, Litwa

Prof. nadzw. UJ dr hab. Arkady Rzegocki, UJ

Prof. nadzw. UWŕ dr hab. Janusz Sawicki, UWŕ

Dr hab. Magdalena Tabernacka, UWŕ

Prof. nadzw. UŁ dr hab. Tomasz Tulejski, UŁ

Korekta:

Anastazja Dąbrowska

Streszczenia i abstrakty w języku angielskim:

Marzena Lewandowski

Projekt okładki:

Aleksandra Snitsaruk

DTP i layout:

Aleksandra Snitsaruk

Na okładce wykorzystano reprodukcję obrazu Quentina Massysa „Portrait of Erasmus of Rotterdam”

Druk:

Beta-druk | www.betadruk.pl

© Copyright by Pracownia Badań Praw Orientalnych, Katedra Doktryn Politycznych i Prawnych Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego & Authors, Wrocław 2015

ISSN 2080-332X

ISBN 978-83-65158-04-8

Publikacja ukazuje się dzięki współpracy wydawniczej Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Wydawnictwa Beta-Druk

SPIS TREŚCI

MIROŚLAW SADOWSKI, ALEKSANDRA SPYCHALSKA, KATARZYNA SADOWA Wprowadzenie	11
---	----

CZĘŚĆ I Artykuły | Articles

KRZYSZTOF URBANIAK Płeć a realizacja praw wyborczych	15
Gender and the exercise of voting rights	15

ALEKSANDER CIEŚLIŃSKI Kwestia płci w prawie unijnym	63
Gender Issues in European Union Law	63

JOANNA HELIOS Stereotyp płci w debacie o prawach kobiet	91
Gender stereotype in the debate about women's rights	91

WIOLETTA JEDLECKA Wpływ myśli feministycznej na zmiany współczesnego prawa – szkic problemu	111
Influence of the feminist thought on changes to the contemporary law – a sketch of the problem	111

ŁUKASZ BŁASZCZAK Charakter prawny powództwa o zmianę płci. Dylematy na gruncie prawa procesowego cywilnego	131
The legal character of an action to reassign gender: Dilemmas in civil procedure law	131

JUSTYNA JUREWICZ Kobieta jako desygnat przedmiotu czynności wykonawczej przestępstw przeciwko rodzinie i opiece	157
Woman as an object of chosen offences against family and guardianship	157

IWONA SIERPOWSKA	
Kobieta w pomocy i polityce społecznej	169
Women in social welfare and social policy	169
ANNA MAGDALENA KOSIŃSKA	
Migrantki jako grupa szczególnie narażona na naruszenie ich praw. Analiza wybranych instrumentów ochrony w prawie azylowym i migracyjnym	191
Migrant woman as a <i>vulnerable group</i> . The study on selected legal instruments in asylum and migration law	191
WERONIKA KUNDERA	
Das Pflegegeld und die Menschenrechte	211
The nursing care benefit and human rights	211
ANNA BŁASZCZYK, MICHAŁ SIKORA	
Kilka uwag o prawnospołecznym statusie kobiet w Chińskiej Republice Ludowej	231
Some remarks on the legal and social status of women in the People's Republic of China	231
BARBARA JELONEK	
Współczesne regulacje prawne i perspektywy zmian instytucji japońskiego małżeństwa na kanwie art. 24 Konstytucji Japonii	251
Legal regulations and the outlook for contemporary institution of Japanese marriage based on article 24 of Japanese Constitution	251
ALEKSANDRA SPYCHALSKA	
„Kobieta, która zatraciła człowieczeństwo” – sprawa Pauline Nyiramasuhuko	265
A women who lost her humanity: The case of Pauline Nyiramasuhuko	265
JAKUB LUBOMSKI	
„Bóg ukarał ją i oddał w ręce mężczyzny” – status prawny kobiet żydowskich w Izraelu na wybranych przykładach	285
“God punished her and put her in the hands of a man” – the legal status of Jewish women in Israel in selected examples	285
MONIKA GABRIELA BARTOSZEWICZ	
Feminisation of Radical Islam	307
Feminizacja radykalnego islamu	307
AGNIESZKA KURIATA	
Regulacje prawne dotyczące <i>hidżabu</i> we współczesnym Iranie	331
The Hijab in modern Iran – legal regulations	331

MARCIN KRZYŻANOWSKI

Udział kobiet w afgańskim życiu politycznym w teorii i praktyce – wstęp do analizy 351

Afghan Women's participation in political life in theory and practise – introduction to the analysis 351

KATARZYNA SADOWA

Ghayra i *namus* a zjawisko zbrodni „honorowych” w społecznościach muzułmańskich – zarys problemu 377

Ghayra, *namus* and the phenomenon of „honour” killings in Muslim societies – outline of the issue 377

ANNA CEGLARSKA

Wierność i władza, czyli polityka według Penelopy 393

Fidelity and authority – politics by Penelope 393

ALEKSANDRA SZYMAŃSKA

Status prawny gortyńskiej *patroiokos* 409

Legal status of gortyn *patroiokos* 409

DOBROMIŁA NOWICKA

Kilka uwag o sytuacji prawnej kobiety w starożytnym Rzymie 429

Some remarks on the legal position of women in Ancient Rome 429

KRYSTYNA CHOJNICKA

Dziedziczka imperium (Katarzyna Aleksejewna 1725–1727) 449

Heiress of the empire (Yekaterina Alekseyevna 1725–1727) 449

MARTA BARANOWSKA

Jan Jakub Rousseau o naturze kobiety 471

Jan Jakub Rousseau on the nature of woman 471

PAWEŁ SYDOR

Kobieta a socjalizm. Marksistowska wizja miejsca kobiet w państwie, prawie i społeczeństwie 485

Woman and socialism. The Marxist idea of women's place in the state, law, and society 485

MACIEJ KROGEL

The political and legal context of the introduction of women's suffrage in Poland 507

Polityczno-prawny kontekst wprowadzenia wyborczych praw kobiet w Polsce 507

RADOSŁAW ANTONÓW

- Augustyna Wróblewskiego uwagi o pornografii 523
 Augustyn Wróblewski's remarks on pornography 523

PAWEŁ FIKTUS

- Poselska aktywność kobiet na mównicy sejmowej w dobie II RP 543
 Parliamentary activity of women during II RP 543

GRAŻYNA TRZASKOWSKA

- Oczekiwania komunistycznych władz wobec kobiet. Działalność Ligi Kobiet na Dolnym Śląsku w latach 1950–1960 567
 The expectations of communist authorities towards women: The activities of *Liga Kobiet* in Lower Silesia between 1950 and 1960 567

JOANNA SIEKIERA

- Kobiety, które przyczyniły się do umocnienia relacji Polski z Nową Zelandią 591
 Women who have contributed to strengthening the Polish – New Zealand relations 591

DAVIDE ARTICO

- La figura di Louise de Coligny nell'opera di Eliana Bouchard 605
 Louise de Coligny as a character in Eliana Bouchard's work 605
 Postać Louise de Coligny w twórczości Eliany Bouchard 624

Część II Recenzje | Reviews**KATARZYNA SADOWA**

- Islam religią pokoju, czy zagrożeniem dla Europy? Recenzja książki Marka Orzechowskiego „Mój sąsiad islamista. Kalifat u drzwi Europy” 629
 Islam – religion of peace or serious threat to Europe? The review of Marek Orzechowski's book “Mój sąsiad islamista. Kalifat u drzwi Europy” 629

MAŁGORZATA SAMOJEDNY

- Wojujący Islam – recenzja książki Patricka Cockburna „Państwo Islamskie” 643
 Militant Islam – Patrick Cockburn's “The Jihadis return” book review 643

AGNIESZKA KURIATA

- Fenomen kultury popularnej na Bliskim Wschodzie 653
 The phenomenon of popular culture in the Middle East 653

BARBARA JELONEK

- „Wschodzące Słońce na Pacyfiku” Samuela Eliota Morisona – historia sukcesów i porażek od Pearl Harbor do Colombo 667

‘The rising sun in the Pacific’ by Samuel Eliot Morison – history of successes and failures from Pearl Harbor to Colombo 667

CZĘŚĆ III Sprawozdania | Reports

URSZULA MUSZALSKA

Report on The 4th East Asian Law & Society Conference – “The Role of Law in Bridging Chasms In and Among Asian Societies”, Tokyo 2015 681

Sprawozdanie z Konferencji The 4th East Asian Law & Society Conference – “The Role of Law in Bridging Chasms In and Among Asian Societies, Tokio 2015 681

KATARZYNA SADOWA, ALEKSANDRA SPYCHALSKA

Sprawozdanie z cyklu wykładów PBPO „Orient Daleki i Bliski” 691

Report from the series of lectures „Orient Daleki i Bliski” conducted by Centre for Oriental Law Research 691

WPROWADZENIE

Prezentowany IX tom „Wrocławskich Studiów Erazmiańskich” – nosi tytuł: *Kobieta w prawie i polityce*. Publikacja zawiera dwadzieścia dziewięć artykułów problemowych, cztery artykuły recenzyjne i dwa artykuły sprawozdawcze. Przedstawiana Czytelnikom problematyka dotyczy postrzegania miejsca i roli kobiety w prawie i polityce na przestrzeni dziejów – od grecko-rzymskiej starożytności po czasy współczesne. Można przyjąć, że takie ujęcie pozwoli ukazać bardzo szeroką panoramę analizowanego zagadnienia i zainteresuje liczne grono czytelników.

Artykuły zostały pogrupowane w trzy bloki, z których pierwszy analizuje zagadnienia dotyczące płci w kontekście prawa i polityki (realizacji praw wyborczych, płci w prawie unijnym, stereotypów związanych z płcią w debatach prawnych, charakteru prawnego powództwa o zmianę płci, kobiety jako pokrzywdzonej w przestępstwie przeciwko rodzinie i opiece, kobiety w polityce i pomocy społecznej, kobiety jako migrantki).

W bloku drugim prezentujemy poglądy na pozycję kobiety w prawie i polityce nieokcydentalnych systemów prawnych. Publikowani przez nas Autorzy przedstawiają wybrane kwestie dotyczące kobiety w rozumieniu prawa chińskiego, japońskiego, roli Pauline Nyiramahuko w ludobójstwie rwandyjskim, statusu prawnego kobiet żydowskich w Izraelu. Ponadto w części tej przedstawiamy problematykę feminizacji radykalnego islamu, regulacje prawne dotyczące stroju muzułmanki we współczesnym Iranie, udział kobiet w afgańskim życiu politycznym oraz zagadnienie „zbrodni honorowych” motywowanych „opiekuńczą zazdrością”.

Blok trzeci przynosi szereg odwołań do miejsca i roli kobiety w prawie i polityce na przestrzeni dziejów. Przedstawiamy tutaj wybrane kwestie dotyczące kobiety w starożytnej Grecji i starożytnym Rzymie, władczynię Rosji Katarzynę I. Następnie ukazujemy naturę kobiety w poglądach J.J. Rousseau, poglądy marksistów na miejsce kobiety w prawie i polityce, położenie prawne kobiet na ziemiach polskich przełomu XIX i XX

wieku, uwagi Augustyna Wróblewskiego o pornografii, działalność kobiet w sejmie II Rzeczypospolitej, kobiety aktywistki Ligii Kobiet Polskich na Dolnym Śląsku w latach 1950–1960, Polki, które uczestniczyły w umacnianiu relacji Polski z Nową Zelandią. Tę część zamyka analiza społecznej roli kobiet w twórczości Eliany Bouchard.

Obok wzmiankowanych tekstów przedstawiany Czytelnikowi tom zawiera również cztery artykuły recenzyjne. Pierwszy stara się odpowiedzieć na pytanie czy islam jest religią pokoju, drugi omawia działalność Państwa Islamskiego, trzeci analizuje fenomen kultury popularnej na Bliskim Wschodzie, a czwarty omawia książkę dotyczącą historii marynarki wojennej USA na Pacyfiku podczas II Wojny Światowej.

Tom zamykają dwa sprawozdania. Pierwsze dotyczy konferencji naukowej w Tokio, która miała miejsce w sierpniu 2015 r., drugie zaś cyklu spotkań naukowych organizowanych przez Pracownię Badań Praw Orientalnych oraz Międzywydziałowe Koło Kultur Bliskiego i Dalekiego Wschodu Uniwersytetu Wrocławskiego w 2015 r.

Zarówno Redaktorzy, jak i Autorzy mają nadzieję, że prezentowana publikacja wywoła żywe zainteresowanie i dyskusje wśród Czytelników.

Mirosław Sadowski
Aleksandra Spsychalska
Katarzyna Sadowa

Wrocławskie Studia Erazmiańskie Studia Erasmiana Wratislaviensia

Interdyscyplinarny rocznik naukowy,
którego kolejne zeszyty mają charakter monotematyczny

WYDAWCA / PUBLISHER

Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, Uniwersytet Wrocławski
ul. Uniwersytecka 22/26, 50-145 Wrocław
Tel. 71 3752331, Fax. 71 3752332, e-mail: sadowski@prawo.uni.wroc.pl

REDAKTOR NACZELNY / EDITOR-IN-CHIEF

Prof. nadzw. UWrocław dr hab. Mirosław Sadowski

ZASTĘPCY REDAKTORA NACZELNEGO / SUBEDITORS

Aleksandra Spychalska (I)

Katarzyna Sadowa (II)

REDAKTORZY JĘZYKOWI / LANGUAGE EDITORS

Dr Ted Lewandowski, PhD (Opole)

Dr Dawid Artico (Wrocław)

Dr Anna Kochan (Wrocław)

Mgr Marzena Lewandowski (Opole)

REDAKTORZY TEMATYCZNI / SUBJECT EDITOR

Prof. nadzw. UWrocław dr hab. Łukasz Błaszczak (Wrocław)

Prof. nadzw. UŁ dr hab. Justyna Jurewicz (Łódź)

Dr hab. Małgorzata Łuszczynska (Lublin)

Prof. nadzw. UWrocław dr hab. Rafał Wojciechowski (Wrocław)

REDAKTOR STATYSTYCZNY / STATISTICAL EDITOR

Dr Ewa Mika (Wrocław)

LISTA STAŁYCH RECENZENTÓW / PERMANENTLY-APPOINTED REVIEWERS

Dr Radosław Antonów, UWrocław

Prof. dr hab. Włodzimierz Bernacki, UJ

Prof. dr Laura Carballo Piñeiro, Hiszpania

Prof. nadzw. UŁ dr hab. Maciej Chmieliński, UŁ

Prof. nadzw. UJ dr hab. Anna Citkowska-Kimla, UJ

Prof. nadzw. UJ dr hab. Piotr Kimla, UJ

Prof. William Koprowski, Ph.D., J.D., USA

Prof. nadzw. UR dr hab. Artur Łuszczynski, UR

Prof. nadzw. UG dr hab. Anna Machnikowska, UG

Prof. dr hab. Elwira Marszałkowska-Krześ, UWrocław

Prof. nadzw. UMCS dr hab. Sławomir Patyra

Prof. Pavelas Ravluševičius, Litwa

Prof. nadzw. UJ dr hab. Arkady Rzegocki, UJ

Prof. nadzw. UWrocław dr hab. Janusz Sawicki, UWrocław

Dr hab. Magdalena Tabernacka, UWrocław

Prof. nadzw. UŁ dr hab. Tomasz Tulejski, UŁ

Procedura recenzowania i kwalifikowania tekstów do druku

Na osiem miesięcy przed końcowym terminem nadsyłania prac, którym jest koniec września każdego roku, Redakcja podaje tematykę kolejnego zeszytu. Redakcja przyjmuje prace drogą elektroniczną, zapisane w plikach programu Microsoft Word z rozszerzeniami *.doc* lub *.docx*, przy czym teksty powinny być złożone czcionką Times New Roman 12 punktów (przypisy – tą samą czcionką wielkości 10 punktów) i zawierać streszczenie w językach polskim i angielskim (wraz z tłumaczeniem tytułu pracy); podane muszą być także dane kontaktowe autora (autorów). Nadsyłane prace powinny mieć objętość 0,75–1,5 arkuszy wydawniczych, w wyjątkowych przypadkach Redakcja może przyjąć pracę dłuższą, jeśli uzasadnia to jej poziom merytoryczny i nowatorstwo (wymogi dotyczące objętości nie dotyczą artykułów recenzyjnych). Procedurze recenzowania poddawane są jedynie prace odpowiadające wskazanej tematyce zeszytu. Do oceny artykułu powoływanych jest dwóch niezależnych recenzentów, spoza jednostki naukowej afiliowanej przez autora publikacji, przy czym nie znają oni tożsamości autora (autorów), podobnie jak autorzy nie otrzymują informacji o tożsamości recenzentów konkretnej pracy, a jedynie treść recenzji. Recenzje, przedstawiane na przygotowanym przez Redakcję formularzu, zawierają jednoznaczny wniosek dotyczący przyjęcia pracy do druku w formie zaproponowanej przez autora, przyjęcia do druku po wprowadzeniu zmian redakcyjnych albo odrzucenia pracy. Publikowane są prace, w których przypadku obie recenzje zawierały konkluzję o przyjęciu do druku. Autorzy prac zakwalifikowanych do wydania muszą ponadto nadesłać podpisane oświadczenia o nienaruszaniu praw osób trzecich, a także – w przypadku współautorstwa – dotyczące wskazania wkładu każdego ze współautorów.

Guidelines concerning the review and acceptance of texts for publication

Eight months prior to the submission deadline, i.e. the end of September of each year, the editorial staff announces a general theme for the succeeding volume. Editors accept papers in electronic form, saved in Microsoft Word files as *.doc* or *.docx*, with texts written in Times New Roman font size 12 (footnotes size 10), accompanied by summaries in both Polish and English (including a translation of the title) and author's (authors') contact information. Submitted papers should not exceed 40,000 characters including spaces. In special cases the editorial staff might accept a longer paper if it boasts innovative and valuable content (guidelines for the size exclude reviews). Only texts that comply with the volume's given theme are subject to review. Articles are reviewed by two independent referees unaffiliated with the research unit of the author of the article, who are unaware of the author's (authors') identity, just as the authors are not provided with the identity of the reviewers of a given text, short of the content of the review. Reviews provided on a form supplied by the editors contain a definitive conclusion about the acceptance for publication in the original form, the acceptance for publication after completing editorial changes, or the rejection of the paper. Published papers receive two positive reviews regarding the acceptance for publication. The authors of papers accepted for publication are required to send a signed statement regarding non-violation of third-party rights, and – in cases of co-authorship – statements about the contribution of each of the co-authors.

